

VËSHTRIM PERIODIK MBI SEKTORIN FINANCIAR TË KOSOVËS

PËRMBAJTJA

Pjesa I

- Sistemi i Pagesave në industrinë bankare në Kosovë
- Infrastruktura në industrinë bankare
- Remitencat

Pjesa II

- Lajme nga industria bankare

SISTEMI I PAGESAVE NË INDUSTRINË BANKARE NË KOSOVË

Sistemi i pagesave në kuadër të industrisë bankare ka shënuar progres të mirë ndër vite, çoftë kjo përmes rritjes së numrit dhe vlerës së pagesave, e po ashtu edhe përmes zgjerimit të gamës së produkteve dhe shërbimeve të ofruara nga kjo industri, duke bërë kështu që shfrytëzimi i shërbimeve elektronike në Kosovë të rritet në mënyrë të ndjeshme.

Në fund të vitit të kaluar (2013), vlera e pagesave të realizuara në industrinë bankare ka shënuar vlerën nominale prej 10,234 milionë euro që do të thotë rritje prej 19.5%, krahasuar me fundin e vitit 2012. Përderisa rritja në fund të vitit 2012, krahasuar me vitin 2011 ishte 12.3%.

Rritja e shfrytëzimit të shërbimeve elektronike është pjesë e strategjisë kombëtare të Bankës Qendrore të Republikës së Kosovës, përmes së cilës synohet që të zvogëlohet ekonomia jo-formale në Kosovë. Andaj edhe sektori bankar në hap me këtë strategji është duke investuar shumë në avancimin e teknologjisë, në mënyrë që të ju ofroj klientëve përdorimin e shërbimeve më bashkëkohore, duke ofruar në të njëjtën kohë siguri më të madhe në përdorimin e këtyre shërbimeve, lehtësi dhe shpejtësi. Kjo e gjitha bëhet me qëllim që të ju përshtatet nevojave të klientëve.

Sistemi i Pagesave

Përshkrimi	Milionë euro				
	2009	2010	2011	2012	2013
Sistemi ndërbankar i Pagesave	3,976	4,660	5,087	5,681	6,435
Tërheqjet përmes ATM-ve	438	508	608	673	710
Tërheqjet jashtë vendit përmes ATM-ve	144	132	182	200	226
Pagesat përmes POS-ve	58	78	121	150	159
Pagesat jashtë vendit përmes POS-ve	11	16	22	27	33
Pagesat përmes E-banking	607	782	1,192	1,499	2,671
Total:	5,234	6,176	7,212	8,230	10,234

Tab. 1 | Burimi: BQK – Sistemi i Pagesave (dhjetor, 2013)

Nga tabela nr.1 mund të shihet se në kuadër të sistemit të pagesave, rritje më të madhe në raport me vlerën paraprake të saj kanë shënuar pagesat të cilat janë realizuar përmes shërbimit të e-banking. Në fund të vitit 2013, vlera e pagesave të realizuara përmes këtij shërbimi ishte 2,671 milionë euro, vlerë kjo që paraqet rritje prej 43.8%, krahasuar me periudhën e njëjtë të vitit 2012. Të gjitha llojet e shërbimeve elektronike të ofruara nga sektori bankar kanë shënuar rritje të vazhdueshme, krahasuar me periudhat paraprake.

“Në kuadër të sistemit të pagesave, rritje më të madhe në raport me vlerën paraprake të saj kanë shënuar pagesat të cilat janë realizuar përmes shërbimit të e-banking, me rritje prej 43.8%, krahasuar me vitin paraprak të paraqitur në figurën nr.1”

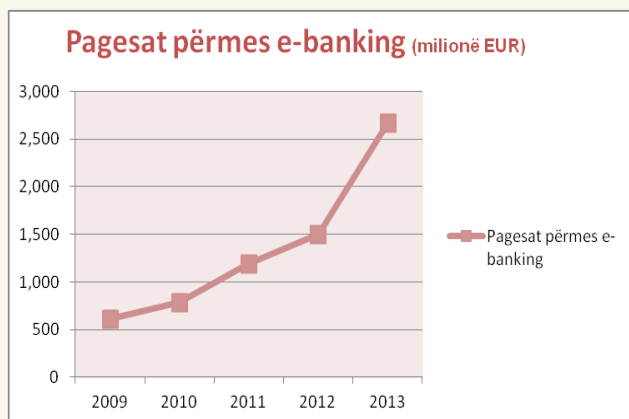

Fig. 1 | Burimi: BQK – Sistemi i Pagesave (dhjetor, 2013)

INFRASTRUKTURA NË INDUSTRIJË BANKARE

Infrastruktura e industrisë bankare në Kosovë në pesë vitet e fundit ka vazhduar të reformohet sipas nevojave të tregut me përqendrim në uljen e kostove operative dhe ngritjen e cilësisë së shërbimeve, me ç'rast vërehet se shërbimet elektronike kanë mundësuar reduktimin e numrit të degëve në disa banka.

Për më shumë, industria bankare në Kosovë në përputhje edhe me strategjinë kombëtare të Bankës Qendrore është duke ofruar gjithnjë e më shumë produkte dhe shërbime të reja elektronike, që nënkupton se klienti gjithnjë e më pak ka nevojë që të shkojë fizikisht tek degët bankare për të kryer një shërbim bankar, duke mundësuar kështu që këto shërbime t'i realizoj nga shtëpia (përmes e-banking) apo drejtpërdrejt nga vendi ku klienti e merrë produktin apo shërbimin (psh. përmes POS apo ATM).

Rrjeti i degëve bankare në Kosovë

Përshkrimi	2009	2010	2011	2012	2013
Regjioni i Prishtinës	97	100	102	101	102
Regjioni i Prizrenit	46	49	50	50	46
Regjioni i Pejës	52	57	59	59	53
Regjioni i Gjilanit	64	66	64	67	63
Regjioni i Mitrovicës	36	39	35	33	35
Total	295	311	310	310	299

Tab. 2 | Burimi: BQK – Rrjeti i korporatave tjera depozituese dhe numri i te punësuarve (shkurt, 2014)

Në përputhje me këtë strategji, pra të investimit të bankave në shërbime dhe produkte elektronike, ka bërë që proceset në kuadër të këtij sektori të bëhen më të sigurta dhe më lehtë të realizueshme, duke mundësuar kështu që procesi të automatizohet.

Numri i të punësuarve në sektorin bankar

Përshkrimi	2009	2010	2011	2012	2013
Sektori bankar	3459	3610	3728	3727	3549

Tab. 3 | Burimi: BQK – Rrjeti i korporatave tjera depozituese dhe numri i te punësuarve (shkurt, 2014)

Si rezultat i përdorimit të shërbimeve dhe produkteve elektronike edhe numri i të punësuarve në kuadër të industrisë bankare në pesë vitet e fundit ka mbetë afërsisht i njëjtë, megjithëse industria bankare ka ofruar shërbime dhe produkte të reja në treg, pa pas nevojë që numri i të punësuarve të rritet. Gjithashtu edhe vlera dhe numri i shfrytëzimit të këtyre

REMITENCAT

Remitencat në Kosovë në vazhdimësi kanë shënuar rritje në vlerën e tyre, përderisa këto dërgesa janë transferuar kryesisht përmes sektorit bankar, mirëpo edhe përmes kanaleve tjera sikurse që janë ato për transfere parash apo forma tjera të evidentuara. Rritja e këtyre dërgesave është e evidente nga viti në vit.

Remitencat - sipas kanaleve

Përshkrimi	Milionë euro				
	2009	2010	2011	2012	2013
Bankat	148.8	141.3	139.7	126.5	158.9
ATM	213.1	213.1	225.3	218.5	211.4
Tjera	223.8	229.9	219.8	260.6	250.5
Total	585.7	584.3	584.8	605.6	620.8

Tab. 4 | Burimi: BQK – Remitencat sipas kanaleve (dhjetor, 2014)

Remitencat duke shfrytëzuar kanalet e industrisë bankare në fund të vitit 2013 u rriten për 6.8% krahasuar me periudhën e njëjtë të vitit 2012.

Remitenecat - sipas vendit

Përshkrimi	2009	2010	2011	2012	2013
Gjermania	38%	34%	34%	34%	33%
Zvicra	22%	22%	22%	21%	22%
Italia	10%	7%	7%	9%	20%
Austria	5%	5%	5%	6%	2%
Belgjika	3%	3%	3%	3%	1%
SHBA	2%	3%	4%	4%	5%
Suedia	3%	4%	3%	3%	2%
Franca	4%	4%	4%	3%	4%
Norvegjia	3%	3%	3%	2%	2%
Kanada	2%	2%	2%	2%	1%
Britani e Madhe	1%	1%	1%	2%	2%
Danimarka	1%	1%	1%	1%	0%
Finlanda	1%	1%	1%	1%	0%
Holanda	1%	1%	0%	1%	2%
Slovenia	1%	4%	4%	4%	1%
Vendet tjera	2%	5%	5%	6%	2%

Tab. 5 | Burimi: BQK – Remitenecat sipas vendeve (dhjetor, 2014)

Pjesa më e madhe e dërgesave të diasporës në Kosovë kanë hyrë nga Gjermania, Zvicra dhe Italia. Vetëm Gjermania dhe Zvicra përbëjnë mbi 55% të totalit të dërgesave të diasporës. Të hyrat nga Italia kanë shënuar rritje nga 9% sa ishte në vitin 2012, në 20% në vitin 2013.

Është e rëndësishme të theksohet se dërgesat e pranuar nga Shtetet e Bashkuara të Amerikës në pesë (5) vitet e fundit kanë shënuar rritje të vazhdueshme, me ç'rast në fund të vitit 2013 ato paraqesin mbi 5% të totalit të dërgesave të emigrantëve.

PJESA II

LAJME NGA INDUSTRIA BANKARE QË SHËNUAN MUAJIN PRILL

Normat e interesit për kredi me trend të rënies

Sektori bankar në Kosovë që nga koha e pasluftës ka treguar në vazhdimësi stabilitet dhe qëndrueshmëri financiare gjë që ka bërë të reflektoj siguri dhe besim tek qytetarët ndaj institucioneve financiare në Kosovë.

E gjithë kjo është arritur përmes një pune të palodhshme, sfidave dhe problemeve me të cilat ky sektor është ballafaquar, në një ambient afarizmi të vështirë siç është Kosova. Drejtori Ekzekutiv i Shoqatës së Bankave të Kosovës, Petrit Balija, thotë se “të dhënat për sektorin bankar dëshmojnë se ka pasur ngritje të kreditimit, ngritje të cilësisë së ofrimit të shërbimeve në mënyrë graduale por të vazhdueshme dhe njëkohësisht sistemi bankar ka arritur që përkundër sfidave të ndryshme në tregun e Kosovës të mbaj stabil parametrat kryesore të saj”. Këtë e argumentojnë edhe të dhënat e publikuara në baza të rregullta nga Banka Qendrore e Republikës së Kosovës (BQK), gjë që tregon se ky sektor ka qenë bartës i shumë zhvillimeve ekonomike në Kosovë. “Të dhënat e publikuara nga BQK tregojnë se norma efektive e interesit në kredi nga viti 2010 ka shënuar ulje në nivele të konsiderueshme. Në fund të vitit 2010 norma efektive e interesit ishte 14.31 për qind, përderisa në fund të vitit 2013 kjo normë u zvogëluar në 11.07 për qind. Kjo tregon se vetëm brenda tri viteve mesatarja e interesit për kreditë e lëshuara nga ky sektor është zvogëluar për 3.24 për qind. Ky nivel i konsiderueshëm i uljes së normave të interesit nuk mund të injorohet sidomos kur kemi parasysh ambientin afarist në të cilin vepron ky sektor dhe nivelin e sundimit të ligjit”, shprehet Balija. (Indeksonline & Telegrafi, 3 prill 2014)

Kursimet e kosovarëve kanë arritur rreth 2 miliardë e gjysmë

Industria bankare në Kosovë vazhdon të jetë e qëndrueshme dhe me afarizëm profitabil. Sipas raportit të Bankës Qendrore të Kosovës mbi statistikën e sektorit financiar, kapitali i bankave komerciale në muajin shkurt arriti në 283.4 milionë euro, apo 0.8 për qind më shumë krahasuar me shkurtin e vitit 2013, kurse neto fitimi i tyre në dy muajt e parë të 2014-tës shënoi vlerën 5.4 milionë euro. Drejtori ekzekutiv i Shoqatës së Bankave të Kosovës, Petrit Balija thotë për Radio Kosovën se kjo është pozitive edhe për ekonominë vendore. “Edhe këtë vit fitimi i bankave është i mirë, që kontribuon për industrinë bankare të jetë stabile dhe të vazhdojë me një afarizëm profitabil, gjë që është mirë edhe për ekonominë e Kosovës”, thotë Balija. Bruto kreditë e bankave komerciale në shkurt shënuan vlerën 1.8 miliardë euro, përderisa depozitat e klientëve në këto banka shënuan vlerën 2.4 miliardë euro. Normat e interesit në depozita kanë shënuar rënie në shkurt për 0.6 për qind krahasuar me muajin paraprak. Në mesatare, norma e interesit në depozita për muajin shkurt ka qenë 2 për qind dhe paraqet nivelin më të ulët që nga viti 2004. Kjo sipas Z. Balija ka ndodhur për disa arsye. “Kryesisht si rezultat i lëvizjeve të normave të interesit në Eurozonë por nëse shikojmë likuiditetin aktual të bankave shihet se nuk është në favor të stimulimit të depozitave. Prandaj kjo është një masë ndoshta dekurajuese për depozitat në raport me likuiditetin që kanë bankat”, thekson ai. (RTK Live, 2 prill 2014)

Së shpejti formohet Fondi Garantues për Kredi

Së shpejti pritet të krijohet Fondi Garantues për Kredi në Kosovë, i financuar nga donatorët e huaj. Kështu paralajmërojnë zyrtarët e Ministrisë së Tregtisë dhe Industrisë, që kanë iniciuar formimin e tij. Sipas tyre, fondi parashihet të ketë 11 milionë euro dhe do të lehtësojë qasjen në financa të ndërmarrjeve të vogla e të mesme. Krijimin e tij e mirëpresin edhe përfaqësuesit e komunitetit të biznesit. Ministri, Bernard Nikaj, thotë se janë koordinuar me shumicën e donatorëve dhe janë afër përfundimit të marrëveshjes që të krijojnë një fond mirëbesimi dhe një institucion të pavarur, në të cilin të gjithë donatorët e interesuar për çështjen e garantimit të kredive, do t'i vendosin fondet e tyre. (Indeksonline, 1 prill 2014)

Lehtësira për investime të huaja

Ministri i Financave, Besim Beqaj, paralajmëroi se Qeveria e Republikës së Kosovës shpejt do të aprovojë dokumentin e lehtësirave për investime në Kosovë. "Dhe ne e kemi menduar dhe jemi dakorduar sot edhe me biznesin që të kemi së paku 4 kategori të lehtësirave. Kategoria e parë është ajo e cila do të shkojë për investime të reja mbi 19 milionë euro dhe krijim mbi 150 vende pune e cila do të ketë pushim nga taksat për 7 vite. Për investimet që do të shkojnë deri në 10 milionë euro dhe krijojnë së paku 100 vende pune do të aplikohet pushimi nga taksat së paku për 5 vjet.

Për investime të reja prej 2 deri në 5 milionë euro dhe së paku 50 vende të reja të krijuara për punësim, pushimi nga taksat do të jetë për 4 vjet, ndërsa për investime deri në 2 milionë euro, që ka të bëjë me investimet e vogla, që ka të bëjë me bizneset e të rinjve, që ka të bëjë me biznese të grave dhe biznese tjera të cilat janë të natyrës dhe investimit më të vogël, por që hapin së paku 30 vende pune, pushimi do nga taksat do të jetë për 3 vjet", tha ministri Beqaj. (Telegrafi, Zëri, Kosova Sot, Tribuna, 11 prill 2014)

Banka Qendrore Evropiane, program bashkëpunimi me ato në Ballkanin Perëndimor

Banka Qendrore Evropiane (BQE) ka nisur sot një program bashkëpunimi me Bankën e Shqipërisë (BSH), Bankën Qendrore të Republikës së Kosovës (BQK) dhe Bankën Kombëtare të Republikës së Maqedonisë (BPRM). Për këtë program, Bashkimi Evropian (BE) ka dhënë 500 mijë euro nga fondet e Instrumentit të Asistencës së Para-Anëtarësimit.

Programi synon përgatitjen e këtyre bankave qendrore për anëtarësim në Sistemin Evropian të Bankave Qendrore (ESCB), pasi ekonomitë përkatëse të kenë përmbushur kërkesat për anëtarësim në BE. Gjithashtu bëhet e ditur se në kuadrin e programit, do të përgatiten raporte për vlerësimin e nevojave për BSH-në dhe BQK-në, duke identifikuar progresin e mëtejshëm që duhet bërë për përmbushjen e standardeve të BE-së për bankat qendrore. (Telegrafi, 22 prill 2014)

Përgatitur nga:
Petrit Balijs, Drejtor Ekzekutiv dhe
Kreshnik Kosumi, Zyrtar për Politika dhe
Statistika
Shoqata e Bankave të Kosovës